Ч. 33. Pocztowa załeżytść opłacone ryczałtem. Львів, неділя 12. серпня 1928. Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Всі ставаймо до роботи!

За притягнення до народньої праці нашого жіноцтва.

Кличі: до орґанізації, до просвіти так часто лунають тепер по нашому краю, що нема вже хіба села й рідко де знайдеться одиниця, до котрої цей клич не дійшов би, не збудив у її душі цікавости й бажання взяти участь у цій праці свідомо, для скріплення здорових сил нашого народу.

І бачимо, що тепер наше село майже немислиме без читальні, без кооперативи, кружка „Р. Ш.“, „Сільського Господаря“, а часто й молочарні. Мало є сіл, що доси не мають або принайменше не будують власних Народних Домів чи будинків на читальні, де би мали приміщення всі наші культурні й економічні установи.

І не стоять пусткою оці домівки. По найбільшій частині гуде в них наче в улию. Зібрання, наради, сходини на дневному порядку. Господарі старші й молодші сходяться, радять. Не зважаючи на злидні, на утиски, що тиснуть нас із усіх сторін, лунають пісні читальняних корів, підготовляються театральні вистави.

Все те радістю, надією на краще завтра наповнює душу людини, якій не байдужа доля свого народу. А одначе, милі читачі, кожного, що уважно приглядається тому всьому, вражає один знаменний факт: у тому розбудженому культурному русі, в тому життю, в орґанізації, в тих вічах, нарадах, сходинах, а навіть у цілій просвітній праці — по правді бере участь тільки половина нашого народу; мущини. Другої половини, себто жіноцтва — ми дуже мало бачимо. Правда, до читальні чи кооперативи або інших яких орґанізацій належить дещо й жіноцтва, одначе не є то звичайно члени діяльні, які би вносили щось нового до тих товариств, які би вміли витягнути для себе якусь користь із них. Ні, ще доки такий член є молодою дівчиною, то візьме участь в якому представленню чи концерті; а опісля, хоч і побачите десь когрусь із них в читальні чи кооперативі на зборах або на вічу, — то вони мовчки прислухуються бесідам, занадто несміливі, щоб у дискусії забирати голос, замало свідомі свого права до того всього, що несе нашому народові теперішня доба, зовсім несвідомі того, яку важну ролю відграє жіноцтво інших народів, яку мусить воно відограти й у нас, якщо ми не хочемо остати позаду культурного світа.

Але може хто спитає: Чи справді це така важна справа, щоб жіноцтво брало участь у всій культурно-освітній роботі? Таж від-давна у нас так бувало, що жінки пильнували в хаті свого бабського діла, а до важніших справ, ні до політики не мішалися, і якось обходились ми без того. Коби мущини були свідомі і зорґанізовані, а жінки вже підуть за ними!...

Та в тім то й біда, що ми не доцінюємо того, яку велику ролю відграє тепер жіноцтво в інших народів, не здаємо собі справи, кілько ми стратимо на тім, що лишаємо наше жіноцтво на тому щаблі свідомости і науки, на якім стояли наші мами, наші баби. Ми дійсно може навіть не уявляємо собі, якби виглядав наш нарід, наше господарство, наші всі товариства, якби наші жінки були такі свідомі, як жінки культурних народів на заході Европи.

Возьмім на примір хочаб наше господарство: чи може, чи сміє нині добрий господар так господарити, як ґаздували його батьки або й він сам перед війною? Виж знаєте, як то бувало: головна праця, що давала дохід та удержання сімї, була в руках чоловіків; ґазда орав землю, засівав власною рукою — житом, пшеницею, жінка хіба помогла жати, а вже вся решта: звезення, молочення, продажа на ярмарку — належали до чоловіка. Жінка-ж мала під своєю рукою коровину, пару курок та пацятко, сяк-так обробила свій город і тим великого видного вкладу в господарку не вкладала. Господарі навіть не знали, чи ця хатня господарка їх жінок приносить їм користь чи втрату, бо живило їх і одягало та всі потреби мусіло заспокоїти хлопське господарство.

А чи тепер так може бути? Ні, тепер так господарює хіба той, хто самохіть лізе в руїну. Розумні ґазди перетворюють своє господарство наче в малу фабрику, де сіється і садиться тільки те, що через уміле й розумне вихіснування землі, вдесятеро підносить дохід з господарства.

В який це спосіб діється, розповім у черговому числі „Свободи“.

Сенаторка Олена Кисілевська.

Міжнародній комуністичний і соціялістичний конґреси.

Дня 16. липня ц. р. почалися в Москві наради VI-го всесвітнього конґресу **комуністичного** інтернаціоналу і ці наради трівають досі, а знов у минулу суботу дня 4. серпня ц. р. почалися в столиці Бельгії, в місті Брюсселі, наради **соціялістичного** інтернаціоналу, котрий триватиме повний тиждень. І один і другий конґрес мають велике політичне значіння, отже слід про них дещо ширше написати.

Як відомо, всі соціялісти і всі комуністи постійно голосять, що між робітниками, селянами і взагалі трудящими людьми цілого світу нема жадних суперечних інтересів, що роздор і ріжницю між ними робить тільки буржуазія, а навпаки — гаслом для всіх пролетарів повинно бути: Пролетарі всіх країн, єднайтеся! І всі робітники повинні в імя спільних клясових інтересів та для боротьби з капіталістами обєднатися в одну міжнародню громаду, яка під командою спільного міжнароднього штабу повинна на цілім світі вести одну боротьбу й одну політику. До війни соціялісти були страшенно горді на це своє вірування і масам своїх однодумців вічно вбивали в голови таке пророцтво: Дивіть! Буржуазія цілого світу зброїться до війни, але ми, соціялістичні робітники не дозволимо на кровопролиття, ми не допустимо до нього, а колиб нашого голосу не послухали — ми відповімо загальним страйком і революцією.

Та дійсність показала, що всі ці соціялістичні балачки про міжнароднє братерство були звичайною брехнею. В 1914 році, коли вибухла світова війна, **всі** соціялістичні партії пішли кожна з них за власним урядом. Французські соціялісти пішли за власним французьким урядом і візвали ціле французьке робітництво, щоби **добровільно** вступало в ряди армії для оборони Франції від наїзду Німеччини. Те саме вчинила анґлійська робітнича партія. Знов німецька соціял-демократія признала урядові цісаря Вільгельма II. кредити (гроші) на ведення війни, як оборону проти нападу цілого світу, а головно царської Росії, на німецьку батьківщину. Таксамо й австрійська соціял-демократія, а в тім числі і наша, українська, з послом С. Вітиком на чолі, який тепер в Харкові плюгавить цілий наш тутешний національний табор за його боротьбу в обороні потоптаних прав народу, — ця австрійська соціял-демократія теж пішла за Габсбурґами й урядом. Ба, що більше! Навіть російська соціял-демократія, якою тоді кермував відомий російський соціяліст В. Плєханов, немов на глум усім засадам про правду і справедливість, і собі стала за урядом „самодержця всеросійського“ Миколи II-го. Соціялістичний інтернаціонал, якого осідок находився в тійже самій бельґійській столиці, в місті Брюсселі, де сьогодня знов радить соціялістичний інтернаціонал, розлетівся в дребезґи, бо французькі „товариші“ пішли зі зброєю в руках на німецьких і навпаки, а так само анґлійські, бельґійські, італійські, російські, сербські і румунські з одного, й німецькі, австрійські, болгарські і турецькі з другого боку. Словом: **дійсність показала, що у великих хвилях, в яких рішається доля цілого народу, весь нарід, без ріжниці на кляси і стани, отже робітники, селяни, купці, промисловці й інтеліґенція — мусять іти разом і спільно боронити та вмирати за свою рідну батьківщину, коли, очевидно, не хочуть опісля стати невільниками ґобідників.** Дійсність показала, що всі балачки про міжнароднє „братерство“ робітника і трудящих є великим обманом і брехнею, особливо небезпечними для таких слабих і невироблених народів, як наш, бо вони відвертають думки і почування народу від **одної великої цілі: власної державної незалежности,** а обезброюють і обезсилюють його в боротьбі з ворогом. Дійсність показала, що у відношенню до чужих кожний нарід творить одну велику, залізом сковану єдність і горе робітництву або селянству, даного народу, котрі цеї правди не розуміють. Чи анґлійському, американському або французькому робітникові або селянинові жилось би так гарно, як це є на ділі, колиб вони не користувалися могутністю, здобутками, багацтвом і кольоніями власних рідних країн? А чому сьогодня німецький робітник і селянин мусять ріх-річно платити два з половиною міліярдів золотих марок (міліярд-тисяча міліонів) „воєнного відшкодування“ робітникови Франції, Анґлії, Америки, Італії і т. д.? Чому робітники тих держав, котрі виграли війну, не приневолять власних урядів, аби вони зреклися цього страшного гарачу від Німців? Тому не приневолюють, бо їм добре і корисно одержувати такі великі суми кожного року. Не кажучи вже про те, що через програну війну німці втратили і кольонії, втратили і такі богаті та промислові округи, як: Альзація-Льотаринґія, Саара, Надренія, Горішний Шлеськ і т. д., а тимсамим **тамошні німецькі робітники втратили зарібок і можність кращого життя!** Якби німці були виграли війну — то всім німецьким робтникам та взагалі цілому німецькому народові булоб жилось краще, як тепер; про це не може бути жадного сумніву!

Чому польські робітники і польські соціялісти дозволили і ще тепер дозволяють на відому політику польського уряду у відношенні до українського і білоруського народів? Чому вони не покажуть **на ділі,** що вони справедливі і чесні у відношенню до українського робітника і селянина? Чому? А он чому! Якби польські соціялісти схотіли ці свої кличі, котрі вони голосять від паради і на конґресах (як от тепер в Брюсселі), здійснити, то **не сталоб місця для польського хлопа і польського робітника на наших землях.** А не сталоб попросту тому, бо всі ці місця і землю, котру на нашій области посідають і посіли поляки, посів би наш селянин і наш робітник. Саме тому, що польський робітник і польський селянин боровся за свою батьківщину і вкупі з власною інтеліґенцією виборов для Польщі теперішні її кордони, — один і другий, себто польський робітник і селянин, мають тепер у власній державі кращі умови життя від робучого люду інших народів. Можливо, що нам прикро таку правду собі сказати у вічі; але якщо ми справді хочемо вибороти собі умови життя, рівні умовам інших народів, то ми мусимо перш усього в наших головах, серцях і душах мати ясний образ на суть справи. Значить: мусимо гнати від себе геть усякий соціялістичний, комуністичний чи якийнебудь інший інтернаціоналістичний дурман, бо без того — ми все будемо не-

Pr. 347/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: zatwierdzic po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 45 poz. 398 Dz. U. Rz. P. dokonane dnia 19. lipca 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Swoboda“ Nr. 30. z dnia 22. lipca 1928 z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt.: „W politycznij organizacji nasza syła“ od słów: „Inakszu pisenku spiwaw by... do końca artykułu zawiera w sobie znamiona zbrodni z § 65. a) ustawy karnej, b) oraz wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerzei to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 30 lipca 1928.

Malicki.

вільниками наших сусідів і наймигами на нашій власній землі.

Побачимо, як скінчиться конґрес у Брюсселі і які ухвали там западуть. Покищо слід ще осібно пояснити те, що діється на комуністичному конґресі в **Москві**. А саме там радить друга світова робітнича орґанізація, але така, що соціялістів, отже своїх найближчих однодумців ненавидить гірше від найлютішого ворога. Конґрес комуністів важний для нас з уваги на те, що під совітами є ціла Придніпрянська Україна, а понадто тут у нас обі сельробівські й інші ліві партії стоять теж на комуністичній плятформі.

Про останню справу в найближчому числі „Свободи".

Д-р Павло Лисяк.

Невіжество чи недбальство?

Про одну немаловажну справу.

Читаємо в часописах богато-пребогато, що наше селянство свідоме, що можна на нього числити. Однак це не зовсім правда. На жаль, наш український нарід ще далеко не такий свідомий, як інші народи, бо не хоче шанувати свого права, своєї національности, а навіть себе. На доказ наведу один приклад.

В році 1927 вийшов розпорядок, що кождий, хто їде возом у своїм селі чи до міста чи кудинебудь, мусить мати на возі документ: таблицю зі своїм іменем і назвищем і назвою села. І бачимо, що наш селянин послушний і кождий має таблицю, зроблену і мальовану десь у місті. Таблиця має звичайно біле тло, чорний напис і червоний емблем, обведений доокола. А який напис? На жаль, не український, а польський. Мені судилось бачити одного селянина, що мав красну жовто-синю табличку й український напис і це виглядало дуже красно і мило впадало в око. Але таких табличок певно є заледви кілька у львівському повіті, бо всі наші люди попричіпали до своїх возів польські таблиці та ще й поперекручували свої імена на польські, прим. Іван на Яна, Гринь на Ґжеґожа і т. д. Сумно тай годі!

Таксамо сумно, що по містах, прим. у Львові, так богато наших ремісників, промисловців і купців не мають зовсім українських вивісок. Прохожий, а тимбільше чоловік з села, ніяк не збагне, бачучи польську вивіску, що він переходить коло крамниці чи складу українського. Бо по чім він це має пізнати? А як такі написи впливають на характер міста, не треба й казати.

Тому відзиваюся до всіх наших людей на селі і в місті з покликом: Пора шанувати й любити своє і боронити своїх прав! Пора вивести і нашу рідну мову на денне світло! Не стидаймося, що ми українці і не ховаймо того, але навпаки: Будьмо горді, що ми члени великої нації, яка йде нестримно до сонця-волі, перед якою така велика будучність! А щодо тих вивісок чи таблиць, то кождий з нас повинен мати їх тільки в одній, і то в своїй рідній мові. Інакше не може і не сміє бути!

Михайло Карпинець,
селянин в Рісні Руській, пов. Львів.

Лист з Бразилії.

Важке положення українських кольоністів. — Жовта фебра й малярія. — Мальверзації державного гроша. — Перед важливими подіями.

Сьогорічна зима вогка. Мало морозів, а багато дощу. В околицях, де живуть наші кольоністи, не можна було позбирати як слід кукурудзи, ні сіяти озимого збіжа. Коли дощі будуть падати довше, збір герви буде загрожений. Вважаючи герву (гервоматте — рід чаю) головним джерелом доходу нашого кольоніста в Бразилії, можемо сказати, що воно відіб'ється погано на житті нашої громади і так небогатої громади, а тимсамим на житті українських громадських орґанізацій.

Крім того вогкість приносить зі собою недуги. На морськім побережі появилась „жовта фебра", а подальше моря малярія. Цим разом жовта фебра завитала і до Рійо де Жанейро. Санітарні власти як можуть так борються з хоробою, котра приносить втрати в людях і втрати купецтву. Сотні й тисячі туристів, що рік-річно приїздили оглядати красу затоки „Гванабара", цього року оминають Бразилію, а вони лишали купецтву грубі гроші.

Преса нарікає, що це вина уряду, котрий занедбав санітарний стан міст С. Павля і Рійо де Жанейра. За попереднього президента Артура Бернардеса переслідувалось революціонерів і більш нічого; а теперішній Вашінґтон Люїз думає лише про „стабілізацію" мільрайса та заміну його на „крузейра". Фахові круги критикують „стабілізацію", начеркнену Вашінґтоном Люїзом, бо він (не так, як европейці) замість піднести курс мільрайса — обнизив його і при цьому низькому курсі хоче перемінити його на „крузейра" в пропорції: 1 крузейро буде рівний 10 мільрайсів (менш-більш 1 крузейро — 1 доляр і 19 центів).

Плянові Вашінґтона Люїза шкодять трохи недавно відкриті крадіжи урядового гроша. Опозиційній пресі вдалось відкрити, що гроші, які „амортизаційна каса" мала стягати з обігу, урядовці цеї каси, замість палити, ховали собі. Слідство в цій справі ще не скінчене, але вже відкрито, що крадіж ведено около 30 літ і що урядовці крали в той спосіб пересічно 5 міліонів на рік.

Поліція, ведучи слідство, викрила також крадіж державних стемплів на вартість майже пів міліона і фальшування чеків, якими відбирано з державного банку гроші на плату урядовців. У Пара (на північні Бразилії) викрито фабрикантів фальшивих грошей, яким помагали урядовці державного банку. Поліція знайшла в касі банку понад 200 нот по 500 мільрайсів фальшивими. Купецтво в Пара обурене, бо понесло через те великі втрату. Виновників тих скандалів арештовано, але тих втрат, які поніс уряд та купецтво, ніхто не верне.

Тогровельний рух тут цього року слабий. Доріжня росте. Умовини для еміґрації не змінились, надії на краще мало. Невдоволення серед мас велике. Преса раз-у-раз остерігає уряд, щоби змінив свою тактику, бо готові повторитись випадки з 1924 року. Уряд остає при своїм і готується на всякі евентуальности: переносить старшин армії з одної місцевости в другу, контролює скількість амуніції в казармах, її продажу в склепах і т. д. Чи воно що поможе і як буде — хто знає?...

Сан Павльо, 7. липня 1928.

Еміґрант.

Сокільська неділя.

З виступів українського сокільства.

В неділю дня 29. липня відбулися численні сокільські свята. А саме: великий Сокільський Повітовий Здвиг у Підгайцях, окружне свято з участю сокільських гнізд у Соколівці, золочівського повіту, похід Соколів на могили поляглих в Раві Руській, прилюдні сокільські вправи в Комарні і два свята сокільських паланок під Львовом: в Пустомитах і в Керниці коло Городка. Всі ті свята пройшли з великим успіхом і причинилися немало до піднесення народа на дусі і до скріплення національної української свідомости.

Сокільський Повітовий Здвиг у **Піргайцях** уладжено в память погибших за волю України. По торжественній Службі Божій на площі перед церквою і по відповідній проповіди рушив похід на полевий стрілецький цвинтар за містом. В поході було 18 чет Соколів і 13 чет Сокілок в силі 809 осіб, сокільські орхестри, пластуни і непроглядні маси народу. Несено також 28 вінків — від усіх сокільських товариств. Панахиду на могилах відправило 8 священиків. Пополудні відбулися вправи Соколів вільноруч (358 вправляючих), Сокілок вільноруч (253 вправляючих), чвіркові вежі „Сокола" з Голгоча і пожарні вправи того самого „Сокола". Свято закінчилося вечером. Видці й учасники були ними захоплені.

Свято в *Соколівці*, золочівського повіту, відбулося в 16-ліття смерти заслуженого народнього діяча, о. Володимира Кальби. На святі явилося 11 сокільських гнізд з обох сокільських паланок: Соколівка й Ожидів, а крім того ок. 6000 народу. Були теж три сокільські орхестри: з Красного, Олеська і Нивиць. По Богослуженню в церкві двигнувся величавий похід під памятник о. Володимира Кальби, що його здвигнула м. р. вдячна Соколівка. Там відправлено панахиду і виголошено кілька промов, в яких піднесено заслуги пок. діяча. Пополудні відбулися вправи вільноруч Сокілок, потім Соколів і вправи списами. Це свято залишило по собі глибоке, незатерте враження.

Так само успішно пройшли всі інші сокільські свята, зокрема свято в *Пустомитах*, львівського повіту. Правда, тут місцеві поляки старалися всіми силами розбити наше святе; вони кричали і свистали, а навіть пробували напасти на наших людей, але тверда постава Соколів змусила їх вкінці до ганебної втечі. В Пустомитах були теж вправи вільноруч Сокілок і Соколів, а крім того вправи Луговиків топірцями. Прикінці була коротка забава. Грала сокільська орхестра з Місток.

Усі ті вдатні свята є доказом, яка жива в нашім народі сокільська ідея і як радо наш нарід горнеться до „Сокола". При дальшій нашій праці успіхи сокільської ідеї будуть ще більші, ще наглядніші! Бодрімось!

Дивна заборона

Збірка на відновлення „памятника свободи" в Іспасі заборонена!

(Лист зі села).

Наш нарід дуже побожний і на памятку веселої або й сумної події кладе хрест. Хрестів по українських селах немало: Вбило кого дерево в лісі — ставлять хрест; присипала кого глина на толоці — ставлять хрест; на місці, де була колись коршма — стоїть хрест; не вернув хто з світової війни — ставлять родичі хрест; закупила громада землю від двірського обшару — ставлять хрест.

На памятку знесення панщини й надання конституції в 1848 р. поставлено у нас всюди хрести та каплиці. Хрести та каплиці вже постарілися і грозять упадком, тому наші люди стараються ті історичні памятки направити або й цілком відновити. На ту ціль треба гроша, а щоби гріш зібрати в селі, громадяни відносяться з просьбою до свого староства по дозвіл на збірку, або радять собі іншим способом.

Громадяни села Іспас, пов. Коломия, внесли також прохання до староства в Коломиї по дозвіл на збірку в громаді Іспас на відреставрування панщизняної каплиці. Старoство в Коломиї резолюцією з дня 5. травня ц. р. не позволило на збірку, мотивуючи заборону тим, що „доходження виказало, що каплиця є в добрім стані з винятком даху, на який бляха є закуплена".

Проти тої резолюції (ч. 214/Pr/28) громадяни внесли відклик до воєвідського уряду в Станиславові, але без успіху. Рескриптом з дня 5. VII. 1928, L. B. P. 2593/1/28 повідомлено їх, що від того рішення старoства нема дальшого відклику в поступованню адміністраційнім...

Видно, що нинішнім стростам залежить на тім, аби не було сліду, що наші предки були колись робучою худобою, були інвентарем предків теперішніх наших можновладців, які вміють так гарно прикриватися великим демократизмом.

Селянин

На поміч „Рідній Школі"!

Берім приклад з української студентської молоді.

Рідна Школа переживає тепер велику фінансову скруту. Дійшло до того, що у Львові не виплачено учителям наших приватних шкіл платні за останні місяці, бо каси Т-ва порожні, і ці учителі приходять щодня до централі, щоб дістати хоч пару золотих на обхід для себе і своєї родини. Тому обовязком всіх наших свідомих людей переслати якнайскорше хочби невелику жертву на ратунок Рідної Школи. Берім примір хочби з нашої молоді в Любичі, пов. Рава Руська, яка весь дохід переслала на потреби Рідної Школи!

Що українська студентська молодь може використати час ферій на громадянську працю дома по селах, нехай послужить цей гарний примір до наслідування: В Любичі, пов. Рава Руська, зорґанізував Володимир Остап, студ. медицини, з місцевої молоді аматорський гурток, який під його проводом відіграв дня 12. липня ц. р. виставу „Ой, не люби двох", з дохід з вистави в сумі 58 зол. переслав іменем читальні „Просвіти" в Любичі Королінській і Любичі Князів як жертву „Рідній Школі".

Діяльна молодь Любичі Королівської, Любичі Камеральної і Любичі Князів, що на день 5. серпня ц. р. підготовила другу виставу, а на 12. серпня підготовляє фестин з доходом на „Рідну Школу", звертається із закликом до всіх читалень „Просвіти": піти за її приміром і влаштувати щонайменше одну виставу на дохід потребуючої негайної матеріяльної допомоги „Рідній Школі".

Чудотворні ікони

Про коронацію образу М. Божої в Олеську 1901 р.

В числі 31. „Свободи" подано, що ми, українці досі не маємо ще укоронованого образу Преч. Діви Марії і що коронація такого образу в Самборі буде у нас першою. Отсим справляю це твердження, бо в Олеську, пов. золочівського, ще в р. 1901 дня 8. (21) вересня відбулася Впрс. митр. Андреєм Шептицьким коронація ікони Матери Божої короною, яку посвятив тодішній папа Лев XIII.

Цю ікону малював у Римі артист маляр Кароселлі, а посвятив її тойже папа. Копію цеї прегарної ікони помістив був о. Лев Джулинський у своїм ілюстрованім виданню „Життя Святих" на стор. 140 (день 24. марта). Великі відпусти, на які сходяться до Олеська тисячі прочан з найдальших сторін, відбуваються в днях Рождества Матери Божої як у дні коронації, Успення Пр. Богородиці, а головно в дні Рождества св. І. Хрестителя.

Прегарну церкву в Олеську, вибудувану по плянам пок. архітекта Вас. Нагірного, розмалював в останніх двох роках дуже естетично, в милім, піднеслім, успокоюючім тоні, орнаментиками й образами в дусі українського народу, перебуваючий на еміґрації наш придніпрянський земляк, артист-маляр Юрій Магалевський.

о. Олександер Левицький, декан і парох в Олеську.

Що чувати у світі?

Югославія на вулькані. Напруження між сербами і хорватами дійшло до краю. Хорватські посли після застрілення їх двох товаришів і тяжкого поранення їх провідника, посла Степана Радіча, в білгородській скупштині (парляменті) рішили не брати більше участи в засіданнях скупштини. Вони зібралися на свої наради в столиці Хорватії, в місті Загребі, де ухвалили таку постанову: „Неповний парлямент, що зібрався 1. серпня в Білгороді, не має ніякого права приймати якінебудь обовязуючі всю державу постанови; всі постанови, які западуть у Білгороді, а передовсім усі фінансові зобовязання, які обтяжать цілий нарід, проголошуємо за неістнуючі та необовязуючі для хорватського народу і тих країв поза Хорватією, довірям яких користуємося; ми стверджуємо, що королівство Хорватія і Чорногора та інші національности, які були заступлені в Національній Раді та ввійшли до державної єдности сербів, хорватів і словінців, ніколи не зрезиґнували зі своїх питомих державно-історичних і національно-політичних прав на користь одного з обєднаних країв, але виключно на користь загально-державної єдности; ми стверджуємо, що акт з 1. грудня 1918 р. надужито для закріплення панування сербського королівства над іншими краями. Тому заявляємо, що в національній опінії дотеперішній державний устрій Югославії цілковито знесений крівавими випадками (у скупштині) і що ми починаємо найрішучішу боротьбу за новий державний устрій, який давав би повну рівноправність національним індивідуальностям. Дальші постанови в тій справі будуть приняті на слідуючому засіданні, як тільки президент (коаліції) Степан Радіч видужає до тої міри, що зможе брати участь у нашій праці. Селянсько-демократична коаліція взиває всі політичні партії та ґрупи в Хорватії і в краях поза нею, щоби прилучилися до тієї боротьби за рівність і рівноправність та сподіється, що сербський селянський нарід своєю гідною поставою і справедливим становищем до цеї справи облекшить побіду великим

принціпам, здійснення яких одиноке може врятувати державну єдність Югославії".— В останніх днях всі ґазети пишуть про можливість домашньої війни в королівстві сербів, хорватів і словінців, яка може скінчитися для цеї держави катастрофально.

Напруження між Литвою і Польщею не зменшується, хоч в останніх днях не читали ми в ґазетах нічого такого, що вказувалоб на нове заострення відносин між цими державами. Дня 10. серпня ц. р. має відбутися у Вильні зїзд леґіоністів, який буде великою демонстрацією проти Литви. Загально надіються, що марш. Пілсудський виступить на тім зїзді з великою політичною промовою, в якій присвятить немало місця польсько-литовським взаєминам.

Китай перед новою домашньою війною. Америк. ґазети повідомляють з Пекіну, що істнує можливість нового вибуху домашньої війни в Китаю. Над манджурською границею ґуртуються нові військові відділи, підготовлюючись до боротьби з національною армією.

Справоздавчі віча.

БОРЩІВ.

В понеділок дня 16. липня ц. р. відбулося велике справоздавче віче в салі Народнього Дому в Борщеві. На віче прибули посли д-р Степан Баран, о. пралат Леонтій Куницький, Антін Кунько й Іван Завалкут та сенатор Василь Бараник, а кромі цього пробуваючий в Борщівщині посол Михайло Струтинський. Реферували: сенатор Бараник про правно-державну заяву, посол д-р Баран про діяльність Українського Клюбу Соймового і Сенатського, посол Кунько про податкові справи та посол Завалкут про шкільні і господарські справи. Кромі цього забирали голос посли о. Куницький і п. Струтинський та цілий ряд бесідників, обговорюючи ріжні біжучі справи. Одобрено тактику Українського Клюбу Соймового і Сенатського та ухвалено для них признання.

ГОРОДЕНЩИНА.

Заходом місцевого жіночого комітету відбулося дня 22. липня ц. р. при великім здвизі народнє віче в Городенці. Зібралися всі круги громадянства: інтеліґенти, міщани й селяни, одначе більшість творили селянки дооколичних сіл. Саля „Народнього Дому" не могла помістити присутніх. Наради отворив д-р Теоф. Окуневський, проводила п. Шлемкова. Реферат про значіння орґанізації жіноцтва на полі господарськім і освітнім виголосила сенаторка Кисілевська. Звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу зложила п. Рудницька, зупиняючись довше на шкільній справі. По вислуханню рефератів забирали слово о. Пісецький, д-р Окуневський і інші та ставили низку запитів, на які відповідали обі референтки. Присутні одноголосно висловили свою подяку і повне довіря Українському Парляментарному Клюбові за гідну оборону прав українського народу та завізвали радикальних послів до злуки з Українським Клюбом. Присутні на вічу радикали не важилися заколотити поважного і бадьорого настрою віча. На закінчення відспівано національний гимн. — Того самого дня завитали наші парляментарні представниці: сен. Кисілевська і пос. Рудницька до села Поточиськ коло Городенки і відбули там від год. 7. до 10. веч. посольське справоздавче віче. Село Поточиська — відоме з свідомости жіноцтва, яке, прегарно зорґанізоване під проводом свого пароха о. Базилевича, причинилося при виборах до побіди націоналістичної листи над хрунями і радикальними кирииниками. Селянки й селяни з захопленням витали своі представниці і з великим зацікавленням вислухали їх рефератів.

ЛЮТОВИЧЧИНА.

Дня 13./7. ц. р. прибув у Лютовиччину посол Тершаковець і на протязі тьох днів відбув аж шість віч в ріжних околицях цього округа. Враження з улаштованих віч полишилося дуже велике. Посол Тершаковець своїми палкими промовами, влучними та приступними арґументами підкріпив місцевих громадян до дальшої витревалої праці. Навіть присутні деякі сельроби не мали відваги забрати голосу. І так: Дня 13./7. ц. р. в дні великого річного ярмарку відбулося окружне віче в *Лютовиськах*, під голим небом. Віче отворив канд. адв. д-р Василь Паславський. Після вибору президії посол Тершаковець у своїм двогодиннім звіті зясував теперішне положення українського народу під Польщею, здав звіт з праці і пояснив тактику Української Парляментарної Репрезентації на соймовій арені. Опісля звернув увагу на її боротьбу проти нових податків, представив грозу польського походу на українське шкільництво, а вкінці вказав на вагу одноцілої політичної орґанізації під прапором УНДО, та подав плян такої орґанізації в окрузі. Вічевики вислухали реферату з великим заінтересуванням, а вкінці одноголосно одобрили діяльність і тактику Українського Клюбу і висловили спеціяльну подяку послові Тершаківцеві. Того самого дня вечером відбув посол Тершаковець справоздавче віче в *Скороднім*. Віче відбулося при численній участи громадян у бадьорім настрою. Дня 14./7. п. р. відбулося справоздавче віче в *Дверничу*. До переїзжаючого через села посла Тершаківця приходили люди з ріжними запитами, просьбами і т. п., які посол зараз таки в дорозі поладнував. При численно зібраних вічевиках зі сіл Дверника, Насічного, Царинського та Березів здав пос. Тершаковець звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу та вказав на конечність сильної орґанізації як під оглядом господарським, так і політичним. Після ухвалення повного довіря Українському Клюбові, а зокрема послові Тершаківцеві та подяки за труд, вічевики відспівали національний гимн і піднесені на дусі розійшлись домів. Того самого дня відбулося посольське справоздавче віче в *Затварниці*. Посол Тершаковець крім звіту з діяльности Українського Парляментарного Клюбу торкнувся у своїй промові зокрема тих дурисвітів, які для особистих інтересів отуманюють нарід і яким далося обманути перед виборами с. Затварниця, положене далеко в горах. Віче закінчено ухваленням повного довіря Українському Клюбові і відспіванням національного гимну. — Дня 15./7. п. р. в неділю відбув посол Тершаковець справоздавче віче в *Кривім*. Того самого дня переїхав посол Тершаковець до села *Поляна*, де також відбув справоздавче віче. Поляна є це село з мішаним українським і польським населенням. Віче відбулося під голим небом. На віче явилися люди з усіх сусідніх сіл, а також поляки. Після реферату посла Тершаківця вічевики ставили ріжні запити та інтерпеляції. Віче відбувалося так поважно, що навіть поляки не важилися заколочувати спокою. Після ухвалення довіря Українському Клюбові і признання за дотеперішню працю вічевики відспівали національний гимн і спокійно розійшлися, відпроваджуючи посла Тершаківця в дальшу дорогу.

РОГАТИНЩИНА.

Дня 22. липня ц. р. відбулося величаве віче під голим небом в Липиці Горішній, рогатинського повіту, при масовій співучасти громадян з Липиці Горішньої і Долішньої, Свистільник, Уїзду, Серників Горішніх, Данильча і Жовчева. Прибувшого на віче посла Степана Кузика привитав хлібом-сіллю та коротенькою теплою промовою місцевий начальник громади Василь Лакоцький. Віче родного Комітету д-р Семен Гладкий, адв. з Рогатина, по чім вибрано президію, в склад якої увійшли Іван Жирак як провідник і Степан Кучмій як секретар. Посол Кузик в двогодиннім цікавім рефераті подав звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації, представив ті всі трудноші, серед яких приходиться їй працювати, як також представив всі заходи послів сенаторів УНДО для найдення шляхів до оборони прав нашого народу на полі політичнім, господарськім та культурнім. Зібрані в числі до 2.000 душ вічевики з великим заінтересуванням прислухувалися до промови свого посла. В живій дискусії промовляли Іван Жирак, Степан Лахоцький, Степан Кучмій і Федь Довгий. Порушувано головно справу шкільну, тому що майже у всіх селах повіту вирішила львівська кураторія справу навчання у школах в українській мові неґативно. Резолюції, в яких висловлено повне довіря Проводові Партії і Українській Парляментарній Репрезентації, зібрані маси народа приняли через аклямацію з одушевленням, проти резолюцій не піднеслася ні одна рука. Відспіванням національного гимну покінчено віче, яке лишиться на довго в памяти присутніх.

САМБІРЩИНА І СТАРОСАМБІРЩИНА.

Дня 18. VII. ц. р. відбулося віче в Хирові, на якім о. сен. Ю. Татомир обговорив усі найпекучіші справи політичні й економічні, звертаючи в першій мірі увагу на „Сільського Господаря" й орґанізацію селян. Дня 22. VII. ц. р. скликано віче в Кульчицях Шляхоцьких, пов. Самбір, на якім о. сен. Татомир реферував широко про політичне положення. — Дня 29. VII. ц. р. відбулося окружне віче в Стрілках, пов. Старий Самбір, у якім взяли численну участь люди із сіл Лопушанки Хоминої, і Бусовиськ. Віче отворив місцевий парох о. Кор. Кузик. По виборі президії реферували о. сен. Ю. Татомир про справи політичні, а посол Тершаковець про справи економічні. — Того самого дня відбулося друге окружне віче в Мшанці, на яке численно зійшлися люди з Панівки і Плоского. На вічу промовляв о. сен. Татомир, на привитання якого виїхала бандерія на конях аж до Стрілок. — Відтак ще цього самого дня відбулося віче в Головецьку Горішнім. Віче отворив о. парох Калинич, реферував о. сен. Татомир. У вічу взяли участь люди з Грозьової і Вицьова. — На всіх тих вічах обговорили присутні ріжні біжучі політичні й економічні справи й однодушно одобрили тактику Українського Клюбу Соймового і Сенатського та ухвалили для них признання.

СОКАЛЬЩИНА.

Дня 12. липня ц. р. відбулося велике справоздавче віче на площі Союза Кооп. в Сокалі. Віче отворив голова Повіт. Нар. Комітету о. Іван Кашубинський, парох Угринова. До президії віча вибрано д-ра Льва Хоминського, адвоката в Сокалі як провідника, п. Тимка Ґрондзеля, господаря з Конотіп і п. Теодора Андрущака, господаря з Яструбич як заступників, а п. Костя Мигаля, господаря з Себечова як секретаря. Перший забрав голос сенатор п. Михайло Галущинський. В півторагодинному рефераті представив він наше положення на культурно-освітньому полі, наше завдання і ціль, до якої прямувати належить. Відтак забрала голос сенаторка п. Олена Кисілевська, яка говорила про вагу освідомлення жіноцтва, його ролю в нашому національному житті, та про потребу його участи в публичних справах. Третім бесідником був посол Володимир Кохан, який представив наше положення під політичним оглядом. Відтак провідник віча д-р Лев Хоминський відчитав предложені резолюції, в яких віче висказує повне довіря послам і сенаторам УНДО за їх працю, а далі протестує проти польської екстермінаційної політики супроти українського народу в усіх ділянках життя, зокремаж проти політики кольонізації української землі та польонізації української школи. Резолюції ухвалено одноголосно. На закінчення промовив д-р Лев Хоминський, який виказав успішну працю Парт. Репр. і візвав зібраних, щоби своєю працею і поставою дали доказ, що з тою працею годяться і її одобрюють. Численно зібрані учасники нагороджували кожного з бесідників рясними оплесками. Віче закінчилося відспіванням національного гимну.

З орґанізаційного руху.

НАРАДА УНДО В СЯНОЦІ.

Дня 11. липня ц. р. скликав Повіт. Народній Комітет довірочну нараду в Сяноці, на котру прибув наш посол і віцемаршалок сойму д-р Загайкевич, що здав звіт з діяльности Посольського Клюбу УНДО. Заступлених було двацять кілька громад, усіх делеґатів було 68. Збори отворив п. Василь Порубиинський, котрий представив зібраним пос. Загайкевича, якого повитано гучними оплесками. На нараді рішено скликати по жнивах Повіт. Народній Зїзд в ціли вибрання нового Комітету та уложення дальшого пляну праці в нашому повіті. Посольський звіт приняли зібрані до відома та висловили повне довіря й подяку нашій Парляментарній Репрезентації УНДО за її дотеперішню працю та солідарність у Клюбі. На закінчення попращав нашого посла д-ра Загайкевича о. Андрейчик, котрий іменем всіх зібраних подякував йому за приїзд та побажав йому, як і всім нашим народнім заступникам кріпкого здоровля для дальшої праці в користь свого народу. Відспіванням національного гимну нараду закінчено.

Учасник.

З орґанізаційного руху на Волині.

Повітова нарада УНДО в Луцьку.

Напевно чули, як деякі наші ундівці Волині лякали добрих людей: — А не признавайся, що ти ундівець, бо селяни втікатимуть! Не показуй своєї фірми, бо збанкротуєш! Не закликай до УНДО, бо висміють!... Зрозумійте, як я мусів тремтіти за той безрозсудний тимчасовий орґанізаційний комітет луцького повіту на чолі з сивим редактором Островським, який мав виставити себе на посміховисько. — Це мабуть від спеки запоморочилися комітетські голови, — думав я, — йдучи на повітову нараду членів і прихильників УНДО, що відбулася 29. мин. місяця в редакції „Української Громади". А спека була велика біля 30 ст. Було від чого запоморочитися навіть сивому редакторові. Втішав себе лише тим, що селян, які так ніби то бояться УНДО, не буде, і все скінчиться щасливо. На моє здивування зібралося біля 50 селян-членів і прихильників! На коротенький заклик голови зборів п. Островського — записатися тут-же до партії, щоби показати своє „страшне" ундівство, потяглися журавлем до стола підписувати декларації. А ундівських промов так „перелякалися", що 6 годин сиділи нерухомо. Хіба вже хто млів від спеки, той виходив і ставав у дверях, щоби трохи продуло вітром. Орґанізаційна праця в луцькому повіті почалася недавно. 9. липня відбулася стисла нарада кількох членів і прихильників, які ухвалили скликати на 29. липня ширшу нараду. А одночасно вибрали тимчасовий орґанізаційний комітет, у який ввійшли: редактор В. Островський (голова), Я. Лобурський (заступник, б. кандидат на посла з листи ч. 18), пп. Макарчук, Домбровський і Вишнівський (секретар). На нараду прибули: б. сенатор М. Черкавський, сенатори Горбачевський і Троян і посол Хруцький. До президії наради вибрані: В. Островський (голова), селянин Макарчук (заступник) і С. Вишнівський (секретар). Реферати виголосили: орґанізаційний — сен. Троян і про міжнародні відносини — пос. Хруцький. Справоздання з діяльности Української Парляментарної Репрезентації дав сен. Горбачевський. Промовляли й селяни, які заявляли, що (подумайте!) УНДО не тільки не боїться, але йому вірять, як єдиному українському обєднанню. Принято чотири резолюції: про повне довіря до Української Парляментарної Репрезентації, заклик до всіх селян повіту вступати до УНДО, заклик до жіноцтва про участь в УНДІ і про відкриття сільсько-господарської кооперативи. Тимчасовий орґанізаційний комітет затверджено, як Тимчасовий Виконавчий Комітет УНДО на луцький повіт. По вичерпанні денного порядку збори висловили подяку пп. послові і сенаторам за прибуття на збори і за гарні промови. Отак започаткована орґанізація УНДО в луцькому повіті при температурі 30 ст. Можливо, що вся вина падає на спеку, але селяни, які не були запрошені на збори, вже зголошують претенсії, що їх покривджено і просять скликання великих повітових зборів, щоби послухати таких гарних промов, яких удостоїлися члени й вірні прихильники УНДО. І оскільки я чув, Повітовий Комітет підготовлює вже такі збори на осінь.

Очевидець.

Новинки.

— Градова буря. В пятницю минулого тижня шаліла градова буря в повіті ярославськім. Град завбільшки волоського оріха частинно знищив засіви. Спричинені шкоди виносять коло 100.000 зол. — Ще більша буря лютувала в деяких околицях станиславівського воєвідства, наробивши шкоди на цілі міліони.

— Алькоголь подорожів. Від 1. серпня ц. р. обовязують нові ціни на бонґу: 1 літр 95 проц. бонґу — 12.50 зол., пів літри 6.30 зол., чверть літри 3.20 зол.

— Вийшли на волю. В суботу 28. м. м. випущено на волю з слідчої тюрми в Бриґідках у Львові (вул. Казимирівська) всіх тих, що були арештовані у звязку з нападом на почтовий уряд при вул. Глибокій і не ставали перед наглим судом, себто п. Романа Качмарського, п-у Олену Краєвську і п. Володимира Кобова. Згадані є тепер тільки під поліційним доглядом і мають відповідати, оскільки взагалі будуть потягнені перед суд, з вільної стопи.

— В Бриґідках сидять не тільки всі чотири засуджені в доразовому суді, але також Скіцький і Штокало. Зачуваємо, що останній, щодо вини якого суд не мав певности, має вийти також на волю і відповідати евентуально з вільної стопи.

— Замкнення нових „Просвіт" на Волині. Довідуємося з польських ґазет, що на Волині знова позачинювано цілий ряд „Просвіт". Зачинено й опечатано читальні „Просвіти" в таких селах Кремянеччини: Почаєві, Вишгородку, Рахманові, Савчинцях, Комнатці, Кокорові, Попівцях, Бодаках, Лозах, Вишнівці, Ланівцях, Грабовичах і Краснолуці. Крім того не дозволяється там на збирання складок і уряджування якихнебудь збірок. Причиною закриття тих „Просвіт" є нібито непорядки в читальняному діловодстві...

— Перехід на унію. Село Жабче, луцького повіту, яке має 1000 мешканців, перейшло недавно з православної віри на греко-католицьку. Парохом нової громади іменований о. Антін Рудницький.

— Українські села затроюються спітом. Пишуть нам: Недавно приловила поліція біля Яворова транспорт 450 літрів денатурованого спирту, який тамошні шинкарі продають нашим селянам. Селяни уживають до пиття лише денатурованого спирту, називаючи його троянкою або соснівкою. Приладжують його до пиття в той спосіб, що до літри спирту додають літру води і фунт цукру. Так зладженою „горівкою" впиваються на весіллях і празниках до безтями, затроюючи свій орґанізм.

— Траґічний кінець польського лету. Лет польських летунів із Варшави до Баґдаду покінчився траґічно. При осіданні літак зачіпив за підвищення, збудоване для охорони перед повінню, перевертаючись до гори колесами. Один з летунів, поручник Шалас, згинув майже моментально. Інші легко ранені. В останніх днях було в польськім летунстві більше таких траґічних випадків. Не вдався також лет польських летунів до Америки, які впали в море і вирятував їх щойно німецький корабель.

— Знав, де йти пожалуватися. Калмен Оскнер, жид з Ланьцута, поїхав мин. тижня до Варшави, щоб пожалуватися перед президентом республики на свою невірну жінку Байлю. Коли замкова сторожа завернула його від воріт, пішов до місцевого рабінату. Але коли й там зустрінувся з відмовою, зробив пекольну авантуру і повибивав рабінові всі вікна.

— Сільські злочини. У Брусні Старім, любачівського пов., парубок Сафат Хміль задушив потайки свою стрийну і втопив її в ставі; його арештували. — В Ґусятинщині арештували парубка з Валкович Комаховського, обвинуваченого у вбивстві сільського купця Ліблінґа ще зперед 5 літ. Злочин вийшов на верх через любку Комаховського ґаздиню Гусарчукову, яка знала про вбивство і раз у суперечці з ним, коли він її бив, сказала про це голосно, так, що чули посторонні люди. Комаховський признався до злочину.

— Смерть при глинокопах. При глинокопах біля Чорткова згинули наслідком засипання глиною два робітники: Колесняк і Волянський. — Подібна катастрофа мала місце в Дзвинячі того самого повіту, де згинув робітник Іван Білгорай і в селі Чабанівці, де жертвою впала Варвара Кохан.

— Смерть від укушення мухи. На днях трапився в Німеччині характеристичний випадок. Вкалений мухою в ногу один купець умер після кількох днів серед обявів заказження крови. Лікарі були безрадні.

— **Помисловий адвокат.** У Брюселі в тамошньому суді трапився характеристичний випадок. Один адвокат, що заступав справу чотиролітної дитини, прийшов до суду із своїм малим клієнтом на руках. Підчас промови адвоката дитина так сильно плакала, що здавалося, що вона розуміє кожне слово свойого оборонця. Зворушений суддя був уже схильний залагодити справу по думці адвоката. Однак коли ненадійно запитався дитини, чому так плаче, виявилося, що помисловий адвокат змушував дитину до плачу, щипаючи її неустанно в тіло. Адвокат, розуміється, справу програв.

— **Американський чудак.** Один американський міліонер, що вмер перед кількома днями, лишив завіщання, в якому призначує своїй жінці всього 5 долярів, чотирьом дітям по 10 долярів, а весь свій міліоновий маєток лишив у спадщині 5-тій дитині. Чому він так зробив, ніхто не знає.

ДОПИСИ.

БРІДЩИНА. **(Великі пожежі і польська „страж“ у Лешневі. — Мазури гуляють. — Польські свята обовязують українців?).** Уже друга велика пожежа навістила дня 23. липня ц. р. наше місточко. Перед кількома днями згоріло тут 15 господарств, а тепер 6 господарств. Причиною тих пожарів неосторожність з вогнем, а причиною незвичайного поширення і великих заподіяних шкід є відсутність зорганізованої пожарної сторожі. В місточку завязався був за ініціятивою посла Вислоцького „Луг“ і мав понад 200 членів та розвивався дуже гарно, одначе це стало сіллю в оці місцевим полякам, які при помочі польсько-хрунівської громадської ради завязали польське товариство пожарне, до якого вписалося 12 членів, бо більше поляків в Лешневі нема. Громадська рада дала цьому „товариству“ 1000 зол. на прибори та 500 зол. на мундури і справила йому сикавку, а тоді староство розвязало товариство „Луг“ на тій основі, що буцімто двох пожарних товарист у місточку не потрібно. Наслідки того показалися при останніх пожежах, бо польські стражаки приїхали до вогню без води, а до сикавки українців не допускали, так, що ратунку не було кому нести. Польська „страж“ істнує у нас на показ, а ми несемо через те тільки шкоди. — Дня 15. липня ц. р. напали мазури-кольоністи у Висоцьку на вечерниці в читальні „Просвіти“ і почали авантури з присутніми парубками-українцями, називаючи їх кабанами. Щоб не прийшло до проливу крови, голова „Просвіти“ розвязав вечерниці. Тоді мазури, грозячи ножами, почали насилу брати українських дівчат до танців. Пізно вечером ті самі кольоністи в числі около 20 людей напали на українських громадян на селі і в звірський спосіб покалічили ножами кілька осіб, так, що кількох відвезено до лікаря. Коли українці звернулися до жандарма, який був у селі, той цілком не зареаґував на цю подію. Справу віддано до суду.— Дня 17. V. ц. р. працювало 4-ох мулярів українців при будові церкви в Лешневі. А що це було польське свято, місцевий жандарм записав їх. Справа пішла в суд у Бродах, а суддя поляк Юркевич засудив усіх 4-ох по чотири дни арешту або по 25 зол кари. Таке саме сталося з 5-ма селянами, які дня 29. VI. (в польське свято) працювали при поправі хати. Запитуємо отсим нашу Парляментарну Репрезентацію, чи таке поведення справді є законне, а коли ні, то просимо, щоб наші посли зробили з того ужиток.

ВІЙСЬКЕ ПОВ СЯНІК. **(Віче посла Загайкевича. — Влатний фестин).** В неділю 22. VII. ц. р. відбулося справоздавче віче у **Військім,** сяніцького повіту, з рамени УНДО. На віче прибув наш посол і віцемаршалок сойму д-р **Загайкевич,** котрий своєю прекрасною, майже тригодинною промовою викликував у зібраних вічевиків сльози в очах, описуючи наші кривди й болі. Ціла площа коло церкви була заповнена селянами, які зійшлися на це віче з кількох сіл і з запертим віддихом слухали кожного слова, бо з певністю ще такої гарної промови не чули вони ніколи в цім глухім куті. Це віче зробило великий вплив на селян та неодному отворило очі; таких віч у нашій Сяніччині здалосяб якнайбільше. Присутні на вічу селяни висловили довіря нашому Посольському Клюбові УНДО та подяку за його дотеперішню працю. Місцевий парох о. Андрейчик подякував іменем селян д-ру Загайкевичеві за його приїзд та його працю для нашого народу. Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна“, а лугова сурма залужського „Луга“ сповістила зібраних, що за хвилю зачнеться луговий фестин, на який запрошено і посла Загайкевича. — В 3. год. пополудні зачався фестин. Площа удекорована жовто-синіми прапорами. Гостей багато. Прибула делеґація від сяніцького „Луга“ та від дубрівецького і багато гостей зі Сянока. Перша точка — „аркан“ Луговичок з Війського в народніх строях. Друга точка „козачок“, що його танцювали дві Луговички, дівчата літ 12—14 в чудовім народнім строю. Дальше були вправи вільноруч і вежі Луговиків зі Залужа (під проводом сина місцевого пароха), котрі виявзались зі своїх вправ дуже добре. Після того співав хор з Війського і Залужа багато народніх та стрілецьких пісень. Хором проводив місцевий дяк. Пізніше йшли забави і танці аж до пізнього вечера. Як віче так і фестин випали дуже гарно і зробили на всіх якнайліпше враження. Дай Боже, щоб і сусідні села пішли за приміром цих двох сіл та щоб у себе позакладали „Луги“ й читальні, де моглаб гуртуватися наша молодь для слави свого села та всього українського народу. **Гість.**

ГОЛОВЕЦЬКО ПОВ. СКОЛЕ. **(Чому наше село не брало участи в святі на Маківці?).** Дня 22/7. ц. р. відбулася прогулька на Маківку, щоби віддати поклін памяти поляглих УСС. Село Головецько, котре мало служити приміром для інших громад, поставилося до дорогої всім памяти поляглих цілком обоятно. Місцевий священик о. Галькевич не брав участи сам і не заохотив своїх парохіян, а крім того заповів сходин до кооперативи пополудні. Коршма Гершка була людьми набита, зате в церкві — пустка. Дооколичні села зрозуміли краще велику ціль тої прогульки і численно прибули люди навіть з далеких закутків. Слід зазначити, що о. Масяк з Козьови прибув з парохіянами і з численним хором. На жаль, ані один зі священиків не прибув з церковною процесією. Тому свято на Маківці виглядало трохи сумно. На другий рік і на будуче всі ми повинні як слід відсвяткувати память поляглих на Маківці, а передовсім зі всіх сіл повинні прибути процесії з священиками, а молодь з вінцями.

Учасник.

ЗОЛОЧІВ. **(Золочівщина в ювилейнім році).** Цього року Золочівщина святкуватиме 50-ліття істнування Філії Т-ва „Просвіта“. Дня 1. листопада 1878 р. відбулися перші загальні збори Філії „Просвіти“ в Золочеві, отже пів сотки літ тому. За той час „Просвіта“ розрослася у величаву орґанізацію в Золочівщині, бо майже в кожній громаді повіту є читальня „Просвіти“. По стількох роках просвітньої праці в повіті треба нам не лише з вдоволенням приглянутися вислідам дотеперішньої праці, але ювилей такого активного товариства, яким є „Просвіта“ і її філії, вимагає нової ідеї, над зреалізованням котрої малиб попрацювати ті діти часу, котрі цей ювилей святкують. Бо інакше ювилею „Просвіти“ не можна собі подумати. Тому для звеличання свята та вшанування памяти фундатора бурси Філії „Просвіти“, бл. п. Григорія Кузьми, Філія приступає до будови бурси на 120 питомців. Золочівська Філія „Просвіти“ належить до перших філій і є найстаршою філією в краю. В золочівському повіті засновано перші читальні „Просвіти“. Деякі з тих читалень, як ось читальня „Просвіти“ в Жуличах 15. липня ц. р. відбула ювилейне свято 25-ліття свого істнування. Згадане свято в злуці з посвяченням памяткового намогильного хреста в честь героїв, що впали за волю України, перемінилося на народню маніфестацію і полишило серед учасників незатерте враження. Як бачимо, то читальня „Просвіти“ в Жуличах злучила ювилейне свято „Просвіти“ з посвяченням памяткового хреста, який, стоячи на високо висипаній могилі, буде завсіди пригадувати майбутнім поколінням, за що згинули наші молоді борці. Отже селяни зрозуміли самі, що ювилей без тревалого діла, що має свою вагу для виховання народу, не був би на часі. Зазначимо, що ювилейне свято в Жуличах є підготовкою до великого свята, 50-ого ювилею Філії в Золочеві. Представники просвітного життя нашого народу в повіті, яких обеднює виділ Філії „Просвіти“ в Золочеві, розуміють, що гідно відсвяткуємо це велике повітове просвітянське свято тоді, коли якнайбільше зблизимося до реалізації нашої ідеї: вибудування бурси, яка сталаб розсадником національного виховання серед студіюючої молоді. Ювилей Філії мусить відбутися в роковини перших основуючих зборів Філії, себто 1. листопада ц. р. Над орґанізацією цього свята слід застановитися вже нині всім товариствам в повіті й поодиноким громадянам, у кого лише бє українське серце. Всі читальні „Просвіти“ певно являться на святі з свідомим і зорґанізованим громадянством повіту та своєю масовою участю докажуть, що дотеперішня праця Філії видала свої овочі. Цей памятний день треба буде якнайтісніше звязати з будуччиною. Тому тогож таки дня Філія „Просвіти“ в Золочеві поставить угольний камінь під будову бурси. А над довершенням будови цеї народньої твердині в повіті має попрацювати ділом, складаючи жертви на ту ціль, кожний свідомий і правдиво ідейний член нашого повітового громадянства. З окремим апелем звертаємося до бувших питомців золочівської бурси, які є вже нині на становищах, щоби причинилися щедрими жертвами до збудування дому бурси, який буде ґоворити грядучим поколінням про діла предків. Час летить скоро — всі до діла! — **Виділ Філії „Просвіти“ в Золочеві.**

ЛІЩОВАТЕ ПОВ. ЛІСЬКО. **(Як ми прийшли в посідання власного дому).** Село Ліщовате гідне наслідування, що показалося при виборах до сойму і сенату. Село, не зважаючи на ворожу аґітацію, одноцушно голосувало на листу ч. 18. Ще перед виборами відчували Ліщоватці недостачу Народ. Дому, де моглиб умістити чит. „Просвіти“, і заложити кооперативу. Так якби яке чудо сталося! Жид продає дім, критий бляхою, зложений з 5 мешкань і пивниці, дім мурований, бо сам жид провадив торговлю, та якось не повелось йому в тім ділі. Члени читальні „Просвіти“ зійшлися на нараду до читальні, котра містилася в домі місцевого дяка, і під проводом місцевого пароха о. Йосифа Дороцького й начальника громади Евстахія Ґурського рішили зложити добровільні датки на закупно хати. По затягненню позички куплено дім від жида за 750 долярів. Зараз вписалося 42 членів, що зложили уділи і перед Великодними Святами ц. р. заложено кооперативу „Народний Дім“, котра розвивається гарно. Дня 15. липня ц. р. Ліщовате святкувало великий день: посвячення „Народнього Дому“. Свято розпочалося торжественним походом з процесією до „Народнього Дому“, де о. Йосиф Дороцький довершив посвячення. Читальня „Просвіти“ вже міститься в своїм домі і давати буде аматорські вистави вже в своїй хаті. бо як аматорський кружок при читальні „Просвіти“ давав представлення, то за льокаль платилося 15 зол. жидові. — Аматорський кружок при читальні „Просвіти“ під проводом місцевого дяка Івана Сторожука дав чотири представлення: 1) „Сватання в нецьках“, 2) „Знахорка Солоха“, 3) „Весілля з поправками“, 4) „Пещена дитина“. Аматори вивязались також удачно зі свойого завдання. З доходу з представлень закуплено бібліотеку до читальні. — Село Ліщовате ділиться на три части: на присілок Воля Мацькова, горішній кінець і долішній кінець. На присілку Воля Мацькова, котрий віддалений на 3 клм. від кооперативи, завязався комітет під проводом Івана Іванцева, Якова Тиркали і Леся Солонини, який приступає до закупна нового дому і заложення філії кооперативи на Волі Мацьковій. В горішнім кінці має жид торговлю мішаних товарів, але ви, горішняне, зійдіть з гори на долину до своєї кооперативи! Памятайте клич: „Свій до свого!“ **Читальник.**

ХИШЕВИЧІ ПОВ РУДКИ. **(Хрунівська робота).** Наше село ще перед війною належало до найбільше зорґанізованих в цілім повіті. В селі була читальня, молочарня, кооператива і „Січ“. Прийшла війна і все упало. Щойно по війні відновлено знова молочарню і кооперативу, а замість „Січи“ завязано „Луг“. І все плило би своїм руслом, одначе від 8 літ урядують у нас неписьменний наказний війт Кравець Микола і колишній австрійський жандарм, а тепер громадський писар Олекса Щупак з горсткою своїх прихильників. Хоча в селі нема ані одного поляка, ані одної польської дитини, то на велике здивування громадян є в селі від цього шкільного року 1927/8. утраквістична школа. На запит громадян, чому громадський уряд не оголосив того, війт і писар відповіли, що про це нічого не знають. Коли свідоміші громадяни удалися з цею справою до повітової шкільної ради, довідалися, що з громадського уряду прийшло потвердження про оголошення в громаді того, чого ніхто не бачив ані не чув. В який спосіб зібрано 20 підписів за утраквістичною школою? Річ проста. Дехто з громадян потребував позичити собі грошей, які за ласкою громадського писаря і ще одного чоловіка міг позичити „за діти“ в Повітовій Касі. Прим. один з таких був Кирило Павлишин. Його приведено до заряду каси і там запитано: „Іле маш. дзеці?“ Він (розуміючи питання) відповів: „Коли хочете купити діти, то я вам продам, але не хочу за них позичати грошей“ і відійшов. Шкода лише, що таксамо не зробило 20 інших... Минулого року відбулися вибори до громадської ради. Тому, що не вибрано хрунів, „чесна“ компанія внесла протест, котрого ще доси не полагоджено. Перед виборами до сойму було аж два рази в селі віче „одинки“, а підчас голосування не менше ні більше як 50 голосів зібрала у нас одинка, не згадуючи інших партій, як 2-ка та 14-ка. Сумно тай годі!

Коль-Чіпка.

Вписи

до господарської школи в Милованню.

З днем 1. жовтня ц. р. розпочинається 7-місячний господарсько-садівничий курс в господарсько-садівничій школі Т-ва „Просвіта“ в Милованню.

Головний Виділ проголошує вписи на приняття до школи 40 учеників з приміщенням і удержанням під отсими умовами: 1) зголошуватися можуть мужчини в віці 16—26 літ, що скінчили найменше народню школу; 2) кождий ученик має мати свою одіж (в тім одіж до практичних занять), 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку і покровець; 3) учасник платить за удержання, опал, світло і науку по 5 долярів місячно згори, а 15 зл. одноразово з початком курсу за зужиття інвентаря.

Програма курсу на основі програми затвердженої міністерством рільництва: 1) предмети загальної освіти; 2) основні відомости з науки природи; 3) фахові прадмети: рільництво, годівля, молочарство, городництво, садівництво, орґанізація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія і пасічництво; 4) питання з господарського законодавства, народнього господарства та кооперація.

Зголошення на курс належить вносити до 1. вересня ц. р. поручено на адресу: Господарсько-садівнича Школа в Милованню, п. Стриганці н. Дністром. До зголошення належить долучити почтові значки за 65 с. на відповідь і посвідку родичів, що зобовязуються правильно платити місячну оплату. Про приняття і день приїзду повідомить Управа Школи по день 10. вересня. За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові: **В. Децикевич** м. голова, **В. Мудрий** секретар. За Управу Господарсько-садівничої школи в Милованню: інж. **Е. Брилинський.**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ВАСИЛЬ ДЕРЕВЛЯНИЙ,

господар у селі Бяків, перемиського повіту, довголітній голова читальні „Просвіта“, член надзірної ради кооперативи і інших місцевих українських товариств, помер по короткій і тяжкій недузі дня 28. липня ц. р. Покійний — свідомий селянин вже від молодости, працював щиро на народній ниві. Найбільша його заслуга — це відбудова величавого дому читальні „Просвіти“ по війні. В часі недуги відвідав покійного м. ін. посол д-р В. Загайкевич. Слід зазначити, що Василь Деревляний потерпів тяжко від поляків, відсидівши невинно 7 місяців на Домбю. З покійним зійшла до гробу свідома одиниця, що оставила по собі замітні сліди громадянської праці в своїм ріднім селі. Величаві похорони відбулися дня 30. липня ц. р. —. В. Й. П!

Комунікат.

Від ряду літ Народня Орґанізація Українців м. Львова змагає привернути нашому містові характер давнього українського города. Від ряду літ освідомлює вона наше населення та безупинно бореться за поширення його сильно обмежених прав. Праця на цьому полі вельми важка і відповідальна, одначе наша орґанізація не зражується ніякими труднощами і перепонами. Вона завсіди непохитно стояла і стоїть на цьому становищі, що Львів був, є і мусить бути українським городом. Свої змагання реалізувала Народня Орґанізація частими інтервенціями у відповідних чинниках, а у хвилях загрози наших життєвих інтересів і прав ударяла вона часто у вічевий дзвін, освідомлювала громадян при помочі відозв, летючок і т. п., як також підготовлювала вибори до сойму і сенату та передміських громад, а тепер перед нею вибори до міської ради. Народня Орґанізація з гордістю стверджує, що її праця найшла серед населення чуткий відгомін.

При тій праці Народня Орґанізація мала нагоду часто бачити, як використовується несвідомість нашого громадянства щодо належних йому прав і тому рішила в порозумінні з нашими адвокатами отворити у себе бюро „Правної Поради“, де наші громадяни моглиба безплатно користати із порад **у всіх правних справах чи то при вношенні до властей всякого рода подань і прохань, чи то відкликів (рекурсів) від неслушних рішень властей, чи вкінці при доходжуванні навіть приватних претенсій.**

Хто хоче користати з безплатної допомоги „Правної Поради“, нехай звернеться з відповідними документами кожного дня з виїмкою неділь і українських свят в урядових годинах, т. є. від 10—2 попол. до канцелярії Народньої Орґанізації Українців міста Львова при вул. Костюшка 1а/II., де їм радо їх справу полагодиться.

ЗА СТАРШИНУ РАДИ НАРОДНЬОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНЦІВ М. ЛЬВОВА:

А. Березовський вр голова. **Роман Зубик** вр. заст. секретара.

Оголошення.

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. —За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.